Въведение

Кратко за това, което Ви очаква със семинарните занятия по Обща теория на правото.

Симеон Гройсман

GROYSMAN.EU

Добре дошли !

Курсът от презентации цели да помогне на Вашето обучение по ОТП. Идеята е презентациите да бъдат четени преди съответното занятие, а после и по време на преговора Ви за контролни и изпити. Презентациите задават въпроси и рядко дават отговори. Те не могат да заместят нито учебници, нито лекциите.

Ще съм благодарен за Вашите съвети и критики, които да ми помогнат да усъвършенствам презентациите.

Успех в дълбоките води на правото! Не се заблуждавайте, че можете да вървите по дъното с нос, вирнат високо над водата. Ще Ви се наложи да се гмурнете. И за дълго.

Малко цифри

- Общата теория на правото е задължителна за първокурсниците по специалността „Право“ двусеместриална дисциплина. Лекционният курс се състои от 90 ч., а подкрепящият го семинарен курс – от 60 ч. упражнения.
- Според Наредбата за единните държавни изисквания за придобиване на висше образование по специалността "право" и професионална квалификация «юрист» *изучаването на ОТП е задължително и с минимален хорариум от 105 часа.*
- Катедрата по теория и история на правото съществува вече повече от 110 години: през 1902 г. наред с други катедри са създадени Катедрата по история на българското и славянското право и Катедрата по философия и енциклопедия на правото.

Малко история

- **Общата теория** на правото е практически ориентирано научно изследване на правото, което произлиза от най-старото научно-духовно занимание, посветено на юридическите въпроси: **Философията на правото.**
- **Какво е теория?** Думата „теория“ произлиза от гръцкото θεωρία – разглеждане, изследване. Теорията на правото е научна дисциплина, посветена на систематизирането на познания относно правото като социално явление.
- През XIX. век възниква науката Обща теория на правото, която заменя дотогавашните философски и теологически анализи на правото на правото със социологическо изследване, поставено на фактическа база.

Кой е първият теоретик на правото?

Едва ли някога ще разберем, кой първи е започнал да събира **систематично** знание за правото.

Именно с това обаче се е занимавал вавилонският цар Хамурапи (1792 — 1750 г. пр. Хр.) или поне неговите сътрудници, изработили ок. 1759 г. пр. Хр. «Законите на цар Хамурапи», които представляват систематизация на тогавашното вавилонско обичайно право.

Вж. **The Oldest Code of Laws in the World, by Hammurabi, King of Babylon – Gutenberg Project**

Ксенофонт, Спомени за Сократ – В: Сократически съчинения, С.: Наука и изкуство, 1985, с. 29-30.

- „Всичко, което властите на града решат, че трябва да се прави, и го оповестят, се нарича закон“ – отговорил Перикъл. „Ако един тиран има власт над града и разпореди на гражданите какво трябва да правят, и то ли е закон?“ – „И което един властвуващ тиран разпорежда, и това се нарича закон.“ – „Що е тогава насилие и беззаконие, Перикле? Не се ли явяват те, когато по-силният не с убеждение, а със сила принуждава по-слабия да прави това, което нему е угодно?“ – „Съгласен съм“ – отвърнал Перикъл. „Щом тиранът, без да убеди гражданите, ги принуждава да постъпват според разпоредбите, това не е ли беззаконие?“ – „Така е – съгласил се Перикъл, повече не ще твърдя, че това, което един тиран разпорежда, без да е убедил гражданите, е закон.“ – „Но ако малцинството, без да убеди мнозинството, а използувайки властта си, издава разпоредби, наричаме ли това насилие, или не? – „Всичко – отговорил Перикъл, което някой принуждава някого да прави против волята му било чрез писмени разпоредби или не, според мен е по-скоро насилие, отколкото закон.“…

Откога се спори, „какво е право“?

- Спорът със сигурност предшества появата на писмеността (вж. идеята за „поетическото право“ у Колев, Теория на правото, 21-27 или Казуса за Антигона (Презентация № 2)).
- Все пак: един цитат от зората на **същинската** (обособилата се от теологията) философия:

„За Алквиад например се говори, че още ненавършил двадесет години, водил със своя настойник Перикъл – тогавашният предводител ла града [Атина] – такъв разговор за законите: „Кажи ми, Перикле, можеш ли да ми обясниш що е закон“ – „Разбира се“ – отвърнал Перикъл. „Обясни ми тогава, за бога – рекъл Алквиад, - защото съм чувал мъже да бъдат възхвалявани като съблюдаващи законите и мисля, че никой не би получил справедливо тази похвала, ако не знае що е закон.“ – „Та ти не питаш нищо трудно, Алквиаде – отвърнал Перикъл, - ако искаш да узнаеш що е закон; всичко е закон, което народното събрание одобрява и решава с постановление какво трябва да се прави и какво не.“ – „А доброто ли решава то да се прави или лошото?“ – „Доброто, за бога, момче, не лошото.“ – „Но ако не мнозинството, а както е при една олигархия, малцинството се събира и постановява какво трябва да се прави, това какво е?“ (**Вж. сл. слайд)**

Как да учим по Обща теория на правото

- Ученето е наука, която трябва сама по себе си да бъде изучена. Като за начало можете да разгледате в кратката поредица # какдаучим в моя блог „Няколко думи от Симеон Гройсман“.
- Можете да потърсите и тази малка, но много полезна и вдъхновяваща книжка: Милкова, Д. Учебно-методическо помагало по Теория на държавата и правото, С.: ЮФ на СУ, 1981.
- Като за начало:
  - Четете презентациите ПРЕДИ всяко наше занятие, за да знаете, за какво ще си говорим.
  - Прочитайте, колко се може по-голяма част от посочената в съответната презентация литература.
  - Отбелязвайте неясните пасажи, за да поискате обяснение от мен.

Заверките по Обща теория на правото

Из Правилата за организацията на учебната дейност в Юридически факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ (Полезно четиво !!!)

Чл. 7. При приключване на семестриалното обучение по всяка дисциплина, провеждащите обучението преподаватели с подписите си удостоверяват, че студентите редовно са участвали в проведеното обучение и успешно са изпълнили задълженията си според учебния план и учебната програма.

Чл. 8. Изискването за редовно участие в обучението се счита за изпълнено, когато студентът няма неизвинени отсъствия от семинарните упражнения. Броят на извинените отсъствия не може да надвиши 50% от броя на занятията, независимо от уважителността на причините (болест, майчинство и др.).

Чл. 9. На студентите се разрешава да отсъстват от занятия по уважителни причини. Те са длъжни да уредят извиняването им веднага след отсъствията. То се извършва във факултетната канцелария, съгласно решенията на ФС относно начина на извиняване на отсъствията, уреден в т. 10-12 от настоящите правила. Преподавателите не могат да приемат и да обработват никакви извинителни документи.

Чл. 16. Студентите имат право да полагат изпит само по дисциплините, по които са получили заверка. Ако студентът не е получил заверка само по една дисциплина и до началото на следващия семестър успешно е изпълнил всички задължения, произтичащи от учебния план, с изключение на незаверената дисциплина, Деканът може да завери семестъра му условно. Когато семестърът не може да бъде заверен дори условно, студентът се отстранява или му се разрешава да презапише учебната година.

Контролните по Обща теория на правото.

- За да получите заверка, трябва да сте правили всички контролни.
- Ще направим поне 3, а при повече 4 и повече контролни.
- Ако пропуснете редовната дата за правене на контролно, **Вие трябва да ме потърсите**, за да правите контролното на друга дата. Инициативата трябва да е Ваша.
- Контролните представляват 3-4-5-6-7 или повече кратки въпроса, на които отговаряте в свободен текст. Защото на затворените тестове се преписва. А да се изразявате добре ще Ви е нужно винаги.
- Някои се оправдават, че пишат грозно. Учете се да пишете красиво (преписвайки паметници на Историята на правото, например). На адвокатския/магистратския изпит няма да Ви дадат пишеща машина.

Изпитът по Обща теория на правото…

- … ще има формата, определена от преподавателя, водещ Вашия лекционен курс.
- … ще бъде тест при проф. Д. Вълчев и (най-вероятно, но не и задължително) писмено развиване на конкретни въпроси при проф. Т. Колев.
- … е твърде далеч, за да се притесняват от сега за него.

Нови правила за оценяването на цялостния Ви успех през годината

- Първокурсниците от уч. година 2016-2017 ме накараха изцяло да преосмисля досегашния си либерален подход към проверката на Вашите присъствия на семинарните занятия. Поради тази причина:
  - В началото на всяко упражнение ще проверявам Вашето присъствие, отбелязвайки в списъка на групата.
  - Цялостният Ви успех от семинарния курс ще бъде оценен в проценти от 0 % до 100 % в съответствие с правилата, които ще намерите в раздела с презентациите по ОТП.
  - Всяко присъствие и активно участие на упражнение, всяко направено контролно (с резултат поне Среден 3) и положения добросъвестен труд по написването на Вашето курсова работа, ще Ви носи точки за крайната Ви оценка.
  - Професорите Ви получават таблицата с всички Ваши оценки, за да ги вземат предвид при полагането на изпита Ви по ОТП.
- За по-подробна информация вижте сайта: Материали по раздели => Други ресурси => Оценяване на успеваемостта от семинарния курс.

Литература

Основни учебни курсове

1. Колев, Т. Теория на правото, С.: Сиела, 2015, 21-31, 59-110.
2. Вълчев, Д. Лекции по обща теория на правото. Ч.1., С.: Сиела, 2016.
3. Вълчев, Д. Валидност и легитимност, С.: Сиела, 2013.
4. Ташев, Р. Обща теория на правото: Основни правни понятия, С.: Сиби, 2010.
5. Бойчев, Г. Курс по обща теория на правото: С увод в методологията на юриспруденцията, С.: Унив. изд. "Св. Климент Охридски", 2010.
6. Милкова, Д. Обща теория на правото, С.: Албатрос, 2009 г.
7. Алексеев, С. С. Обща теория на правото в два тома, С.: Наука и изкуство, 1984-1985.

Ако не знаете откъде да четете по някой въпрос, попитайте мен или водещия лекционния Ви курс преподавател. По всеки въпрос има литература.